

Tlumočnické strategie

Nejdůležitějšími tlumočnickými strategiemi jsou:

- **časový posun,**
- **pravděpodobnostní prognózování,**
- **rozdělená pozornost,**
- **monitorování,**
- **řečová komprese a dekomprese.**

Časový posun – tlumočnické zpoždění

Je nutné mít informaci, která bude ucelená – bude dávat smysl a význam a přitom bude co nejmenší. Takové části říkáme „funkční jednotka“. Je to část projevu, která dává význam v JV (jazyce výchozím) i JC (jazyce cílovém). Vyčleňování takové informace někteří autoři řadí jako samostatnou tlumočnickou strategii.

Délka časové prodlevy záleží na různých faktorech. Záleží např. na vlastnostech a struktuře výchozího jazyka. Pokud je ve struktuře JV, sloveso až na konci věty (německý jazyk), musí tlumočnick počkat na „funkční jednotku“ ve výpovědi déle. Determinující jsou i schopnosti a strategie konkrétního tlumočnicka. Svůj vliv má i prostředí (příliš hlučné/tiché), na rychlosti a srozumitelnosti projevu v JV a na řečnickém umění mluvčího. Tlumočnické zpoždění bývá především zapříčiněno rozdílnou gramatikou jazyků, mezi kterými je tlumočeno.

Delší časovou prodlevu si tlumočnick nechává, pokud zná téma a zná mluvčího. Příliš malý odstup může způsobit doslovnost překladu (tlumočnick v okamžiku kdy už tlumočí, neví, kam projev směřuje).

Různé zacházení s časovým posunem můžeme sledovat při tlumočení:

- směru z ČZJ do ČJ – větší simultánnost ČZJ (rychlejší) než ČJ
- směru z ČJ do ČZJ – hláskování názvů, jmen, odborných výrazů apod.

Chybná práce s časovým posunem může vést k narušení plynulosti (moc rychlé/pomalé tempo řeči), a tím pádem horší srozumitelnosti – nedbalá artikulace), pauzy mezi slovy, hezitační zvuky apod.

Pravděpodobnostní prognózování, předvídání, anticipace

Rozumíme tím schopnost tlumočnicka předvídát, co řečník pravděpodobně řekne a kam jeho projev bude směřovat. Schopnost prognózování se zvyšuje společně s narůstajícím množstvím tlumočnickových zkušeností a znalostí (obecných, i tlumočnických). Předvídání se může zlepšit v průběhu samotného tlumočení tím, jak tlumočnick poznává mluvčího a více se dostává do tématu. Čím lépe tlumočnick zná celkový záměr mluvčího a rozumí tlumočenému tématu, tím více je úspěšný při prognózování.

Omyl - zpětná korekce.

Rozdělená pozornost

Tlumočník vždy rozděluje pozornost na poslech informace v JV, na přetransformování a produkci v JC. Podle potřeby se více soustředíme na poslech v JV nebo na přetransformování či produkci v JC (dle obtížnosti funkční jednotky a potíží potíže v daném okamžiku).

Chyby plynoucí z nedostatečného zvládnutí rozdělené pozornosti:

- přeráknutí,
- opravy,
- vynechávky,
- neporozumění,
- chybným usouvztažením jednotlivých segmentů,
- interferencemi,
- nedosažením adekvátnosti,
- nezachováním smyslu informace. (Čeňková 2008, s. 54).

V případě vynechávek se často potýkáme i s narůstající nervozitou a z ní plynoucími gramatickými chybami.

Monitorování

Tlumočník se sám po celou dobu tlumočení kontroluje (monitoruje).

Hlídá:

- vnitřní faktory - smysl tlumočených celků, jejich návaznost apod.
- vnější faktory - publikum, atmosféra, vztah mezi osobami, kterým tlumočí

Zpětné korektury – chyby x strategie

Existují tři typy zpětných oprav:

1. Rektifikace: *respektive, tedy, pardon... (Sejdeme se ve středu, respektive ve čtvrtek...)*
2. Zpětné korekce „Nyní si *ukážeme*, nyní si *řekneme*...“
3. Přeráknutí - tlumočník omylem použije slovo, které se svou formou podobá jinému, nebo špatně vysloví začátek nebo konec onoho slova, apod. Např. „Více informací naleznete v *poznámce*... *pozvávce*.“

Řečová komprese a dekomprese

Komprese - zhuštění

Dekomprese – rozvolnění

Kompresi i dekompresi můžeme použít z časových důvodů, ale i z jazykových a kulturních příčin.